

Vastaus kirjalliseen kysymykseen maksuhäiriömerkintäaikojen lyhentämisestä ja luottotietojen kyselyjärjestelmän käyttöönotosta

Eduskunnan puhemiehelle

Eduskunnan työjärjestyksen 27 §:ssä mainitussa tarkoituksessa Te, Arvoisa puhemies, olette toimittanut asianomaisen ministerin vastattavaksi kansanedustaja Joakim Strandin /r näin kuuluvan kirjallisen kysymyksen KKV 132/2017 vp:

Mihin toimenpiteisiin hallitus aikoo ryhtyä maksuhäiriömerkintöjen säilytysaikojen lyhentämiseksi ja positiivisten luottotietojen jakamisen mahdollistamiseksi?

Vastauksena kysymykseen esitän seuraavaa:

Luonnollisten henkilöiden maksuhäiriömerkintöjen säilytysaikaa luottotietorekisterissä on nykyisessä luottotietolaissa (527/2007) lyhennetty sitä ennen voimassa olleista säilytysajoista erityisesti sellaisissa tilanteissa, joissa maksuhäiriömerkinnän kohteelle ei ole sen rekisteröintiaikana tullut uusia maksuhäiriömerkintöjä (luottotietolain 18 §:n 2 ja 3 mom.). Tarkoituksena on näin kannustaa rekisteröityä hoitamaan maksuvelvoitteensa, kun hän voisi omalla maksukäyttäytymisellään vaikuttaa maksuhäiriömerkinnän säilytysaikaan luottotietorekisterissä, ja samalla antaa mahdollisimman oikea kuva rekisteröidyn sitoumusten hoitokyvystä. Luottotietorekisteriin talletettujen maksuhäiriötietojen säilytysajoissa on pyritty ottamaan huomioon sekä rekisteröidyn oikeutetut edut että myös asiakkaan luottotietoja toiminnassaan tarvitsevien tahojen tarpeet.

Luottotietolain 28 §:ssä säädetään siitä, milloin yrityksen luottotiedot on viimeistään poistettava luottotietorekisteristä. Yrityksen luottotietojen säilytysajat luottotietorekisterissä vaihtelevat merkinnän aiheuttaneen perusteen mukaan niiden poistamisesta heti aina viiteen vuoteen tai sitä pidempään aikaan. Esimerkiksi konkurssia koskevien tietojen säilytysaika yritysluottotietorekisterissä on luottotietolain 28 §:n mukaan enintään viisi vuotta konkurssin alkamisesta. Jos konkurssiasiaa koskevat tiedot on poistettu konkurssi- ja yrityssaneerausrekisteristä sen vuoksi, että konkurssihakemus on hylätty taikka jätetty tutkimatta tai sillensä, tai konkurssi on määrätty peruuntumaan, nämä tiedot on kuitenkin poistettava myös luottotietorekisteristä kuukauden kuluessa siitä. Toisaalta yrityksen konkurssia koskeva merkintä voi säilyä luottotietorekisterissä pidempäänkin, jos yritystä koskeva uusi maksuhäiriömerkintä on tehty rekisteriin ennen kuin aikaisempi merkintä olisi tullut poistaa siitä. Kaikki konkurssia koskevat merkinnät on kuitenkin poistettava luottotietorekisteristä kolmen kuukauden kuluessa siitä, kun viimeisintä konkurssimerkintää koskevat tiedot on poistettu konkurssi- ja yrityssaneerausrekisteristä.

Vastaus kirjalliseen kysymykseen KKV 132/2017 vp

Myös luottotietorekisteriin talletettujen yritysten maksuhäiriömerkintöjen säilytysaikoja on voimassa olevassa luottotietolaissa lyhennetty siitä, mitä ne olivat ennen kyseisen lain voimaantuloa. Tarkoituksena on mahdollistaa merkintöjen säilytysaikojen lyhentäminen sellaisissa tapauksissa, joissa maksuhäiriö on ollut tilapäisluonteinen. Maksuhäiriömerkintöjen säilyttämistä luottotietorekisterissä määrätyn ajan senkin jälkeen, kun tämän merkinnän aiheuttanut maksu on hoidettu, on kuitenkin pidetty tarpeellisena muun muassa luottokelpoisuuden arviointiin liittyvien näkökohtien vuoksi.

Niin sanottujen positiivisten luottotietojen tallettaminen luottotietorekisteriin on ollut esillä monissa eri yhteyksissä. Mielipiteet rekisterin tarpeellisuudesta ja toimivuudesta ovat jakautuneet niin periaatteelliselta kuin käytännölliseltäkin kannalta. Oikeusministeriön asiasta vuonna 2013 teettämän selvityksen mukaan luottotietolainsäädännön kehittämistä puoltavia yleisiä tekijöitä ovat informaatiotasapainon edistäminen luottosuhteissa, luottotietotoiminnan kehitys sekä ylivelkaantumisen seuranta. Lainsäädäntömuutosta vastaan puhuvina seikkoina siinä tuotiin esiin henkilötietojen suojan merkityksen kasvu nykyaikaisessa oikeusvaltiossa, henkilöluottotietojen muuttunut asema osana kuluttajasuojan sääntelyä sekä positiivisten luottotietojen käsitteilyn ja hallinnoinnin järjestämisen ongelmallisuus.

Positiivisia luottotietoja koskevan selvityksen antamaa taustaa vasten voidaan kysyä, mitä tietojen yksilön taloudellisesta asemasta olisimme valmiita keräämään ja mihin kaikkiin tarkoituksiin näitä tietoja katsoisimme voitavan käyttää. Kenen toimesta tällaista rekisteriä ylläpidettäisiin ja miten tietojenkäsittelyn kustannukset katettaisiin? Toistaiseksi asiasta käydyn keskustelun perusteella meillä ei ole laajasti hyväksyttyä, kirkastunutta käsitystä tällaisista asiaan vaikuttavista perustavanlaatuisista seikoista. Massiivisen, käytännössä lähes kaikki Suomessa asuvat ihmiset kattavan – jatkuvasti ajan tasalla olevan - yhteiskunnallisen perusrekisterin luomiseen ei tule ryhtyä kevein perustein eikä pelkästään sen vuoksi, että tiedot ehkä saattaisivat olla hyödyllisiä jollekulle.

Yhteiskunnallista keskustelua positiivisista luottotiedoista olisi hyvä jatkaa ja pohtia mahdollisuuksia positiivisen luottotietorekisterin perustamiseen. Tähän liittyen on samalla seurattava, millaisia ratkaisuja luottoalan toimijat itse pitävät tavoiteltavina ja toimivina jo voimassa olevan lainsäädännön pohjalta. Esimerkiksi Suomen Asiakastieto Oy on käynnistänyt kuluttajaluottojen kyselyjärjestelmän, johon osallistuvat yritykset luovuttavat asiakkaan suostumuksella toisilleen tietoja tämän olemassa olevista luotoista.

Sipilän hallituksen puoliväliriihessä on käsiteltävänä eri ratkaisumalleja, joilla maksuhäiriöisten velallisten asemaa voitaisiin kehittää ja kannustinloukkuja poistaa.

Helsingissä 18.4.2017

Vastaus kirjalliseen kysymykseen KKV 132/2017 vp

Oikeus- työministeri Jari Lindström